

Karbon Bağlayıcı Mavi Karadeniz 2025

Deniz ayırlarının Ulusal
Çevresel Etki Değerlendirmesi
(ÇED) Mevzuatına
Entegrasyonuna İlişkin
Perspektiflerin
Değerlendirilmesi ve
Farkındalığın Artırılmasına Dair
BlueC Projesi Kapsamında
Yürütölen Araştırmannın Sonuç
Raporu

TEMMUZ

1. Giriş

Deniz çayırları, deniz tabanına kök salmış çiçekli bitkilerden oluşan ekosistemlerdir ve kıyı bölgelerinde önemli ekolojik ve ekonomik öneme sahiptirler. Karbon tutma kapasiteleri nedeniyle iklim değişikliğiyle mücadelede hayati bir rol oynarlar. Ayrıca çok sayıda deniz türü için temel yaşam alanları ve besin kaynakları olarak hizmet ederler. Deniz çayırları ayrıca kıyı erozyonunu önleme, su kalitesini iyileştirme ve balıkçılığı destekleme gibi önemli ekosistem hizmetleri de sağlarlar. Bununla birlikte, kıyı gelişimi, aşırı avlanma ve kirlilik gibi insan faaliyetleri tarafından tehdit altındadırlar.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), yeni projelerin ve gelişmelerin potansiyel kalıcı veya geçici çevresel etkilerini değerlendiren, izleyen ve düzenleyen bir süreçtir. Alternatif çözümleri dikkate alır ve ilgili tüm paydaşların görüşlerini, endişelerini ve önerilerini, işletme öncesi, işletme ve işletme sonrası aşamaları kapsayacak şekilde birleştirir.

Bu çalışma, deniz çayırlarının ulusal mevzuat kapsamında ÇED prosedürlerine dahil edilmesi konusundaki görüşleri değerlendirmek ve konu hakkında kamuoyunu bilinçlendirmek amacıyla yapılmıştır.

1.1. Araştırma Amacı ve Kapsamı

Bu araştırmanın temel amacı, Trakya bölgesinde ve Karadeniz kıyı şeridi boyunca yaşayan paydaşların deniz çayırları hakkındaki bilgi, farkındalık ve algılarını belirlemektir. Bu çalışma, kamuoyunun ve karar vericilerin deniz çayırlarının korunmasına ve sürdürülebilir kıyı yönetimine yönelik mevcut tutumlarını ortaya çıkarmayı ve deniz çayırlarının ÇED süreçlerine entegrasyonu konusunda görüş oluşturmaya amaçlamaktadır.

1.2. Araştırma Modeli

Bu çalışma, nicel araştırma yöntemleri kapsamında yürütülen bir anket modelidir. Model, tanımlayıcı bir yaklaşım kullanarak farklı paydaş gruplarının ve kamuoyunun mevcut tutumlarını ve farkındalık düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

1.3. Araştırma Ortaklığı ve Saha Çalışması Süreci

Araştırma, BlueC projesinin lider ortağı olan Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ile işbirliği içinde yürütülmüştür. Saha çalışması süreci yaklaşık 1,5 ay sürmüş olup, bu süre zarfında anket hem yüz yüze saha görüşmeleri hem de kamu kurumlarıyla yapılan toplantılar aracılığıyla uygulanmıştır. Çalışma alanları ve hedef gruplar, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nin bilimsel danışmanlık desteğiyle belirlenmiştir.

1.4. Çalışma Alanları ve Paydaşlar

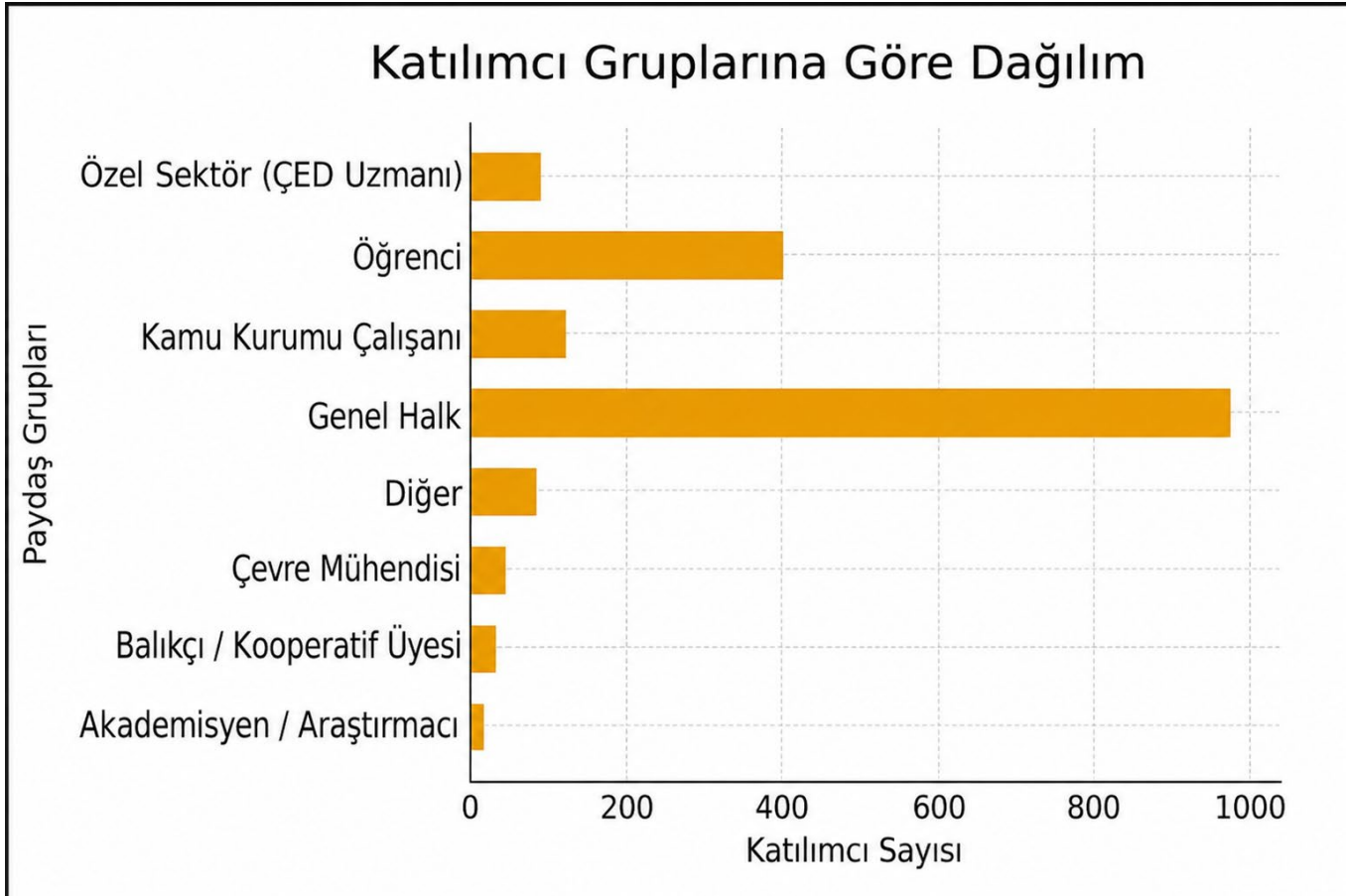
Çalışma alanları, deniz çayırlarının dağılım potansiyeli ve bölgesel etkileşim dikkate alınarak belirlenmiştir. Aşağıdaki kurumlar ve paydaşlarla görüşmeler yapılmıştır:

1. Kırıkköy ve İğneada Balıkçı Kooperatifleri ve balıkçılar
2. Tekirdağ, Kırıkköy, İğneada Liman İdareleri
3. Tekirdağ İl Çevre, Kentleşme ve İklim Değişikliği Müdürlüğü
4. Kırklareli İl Çevre, Kentleşme ve İklim Değişikliği Müdürlüğü

5. DSİ (Devlet Su İşleri) Edirne Bölge Müdürlüğü
6. Tekirdağ, Kırklareli, Kırıkköy ve İğneada Belediyeleri
7. Tekirdağ, Kırklareli, Kırıkköy ve İğneada halkı
8. Sahil Güvenlik Komutanlıkları (Tekirdağ, Kırıkköy, İğneada)
9. Namık Kemal Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü
10. Namık Kemal Üniversitesi, Denizcilik ve Liman İşletmeciliği Bölümü (Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu)

1.5. Popülasyon ve Örneklem

Araştırmanın popülasyonu, Karadeniz kıyısındaki deniz ekosistemleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili paydaş gruplarından oluşmaktadır. Tüm popülasyona ulaşmak mümkün olmadığından, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Toplam 1.572 katılımcı ile görüşme yapılmıştır.

1.6. Veri Toplama Aracı ve Uygulama Yöntemi

Veri toplama aracı olarak çevrimiçi bir anket formu kullanılmıştır. Anket, kamu çalışanlarıyla yapılan toplantılar sırasında tablet aracılığıyla yüz yüze uygulanmış ve dağıt-topla yöntemi kullanılarak tamamlanmıştır.

1.7. Veri Analizi

Toplanan veriler SPSS programı kullanılarak analiz edildi. Analizde tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanıldı. Ayrıca, paydaş gruplarına göre farklılık analizleri (örneğin, t-testi, ANOVA) gerçekleştirildi.

1.8. Etik İlkeler

Araştırma süreci boyunca gönüllülük, gizlilik ve anonimlik ilkelerine özen gösterilmiştir. Araştırmanın amacı katılımcılara açıklanmış ve bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Araştırma, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nin etik ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür.

2. YÖNTEM

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır:

2.1 Mevzuatın Analizi:

- Türkiye'de yürürlükte olan ÇED Yönetmeliği ve Kıyı Hukuku ile Biyoçeşitlilik hakkındaki ulusal mevzuat incelenmiştir.
- Deniz çayıruları ile ilgili açık referansların varlığı ve bağlayıcılığı analiz edilmiştir.

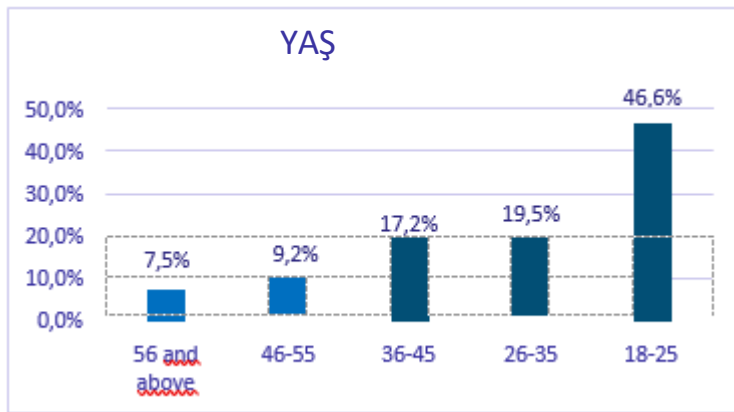
2.2 Anket Uygulaması:

- Katılımcı Profili: 1572 Katılımcı (Devlet yetkilileri, öğrenciler, genel halk, balıkçılar, araştırmacılar)
- Yöntem: Çevrimiçi ve yüz yüze anketler
- Anket Bölümleri: Farkındalık, Bilgi Düzeyi, Mevzuat Algısı, Koruma Önceliği

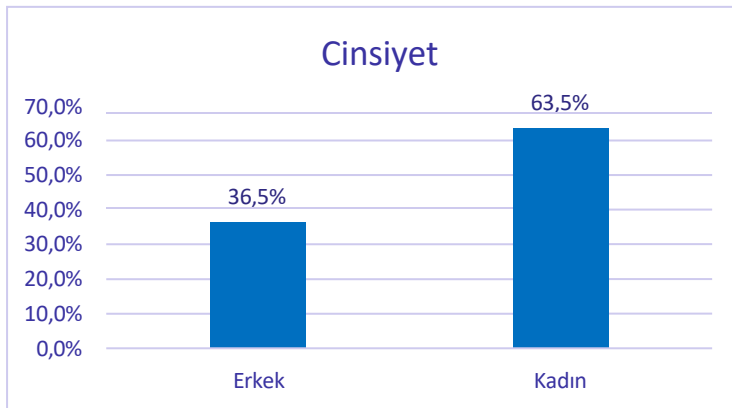
3. BULGULAR

3.1 Mevzuat Analizi Bulguları:

- Deniz çayırları, ÇED Yönetmeliklerinde dolaylı olarak sulak alanlar ve hassas ekosistemler olarak kabul edilmekte, ancak açıkça tanımlanmamaktadır.
- Kıyı kentleşmeleriyle ilgili ÇED süreçlerinde deniz çayırlarına ilişkin hassasiyetin göz ardı edildiği gözlemlenmiştir.
- Bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek için gerekli eğitimler düzenlenmelidir.
- Deniz çayırlarının karbon emisyonları açısından önemi daha fazla vurgulanmalıdır.

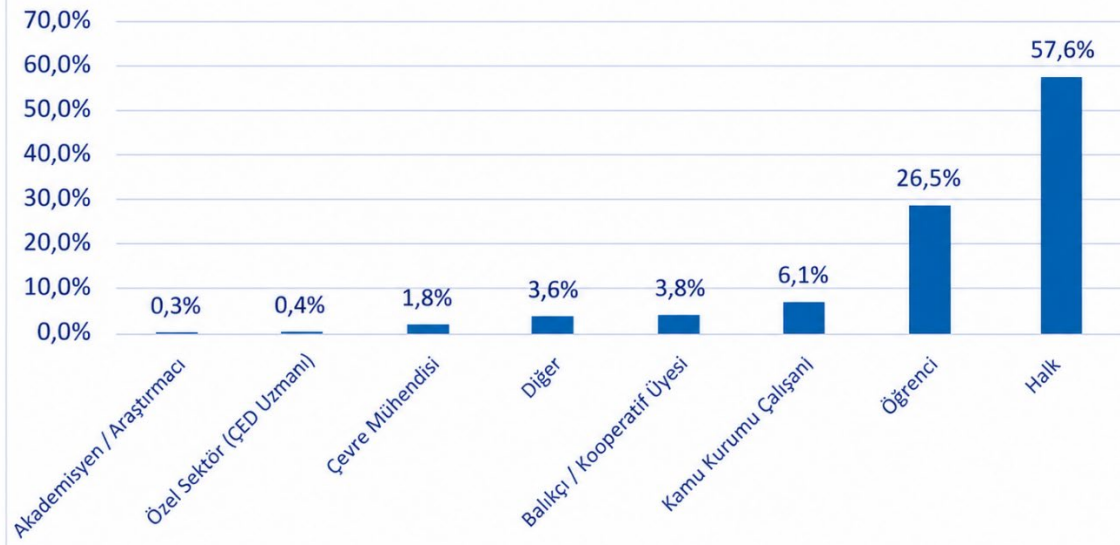

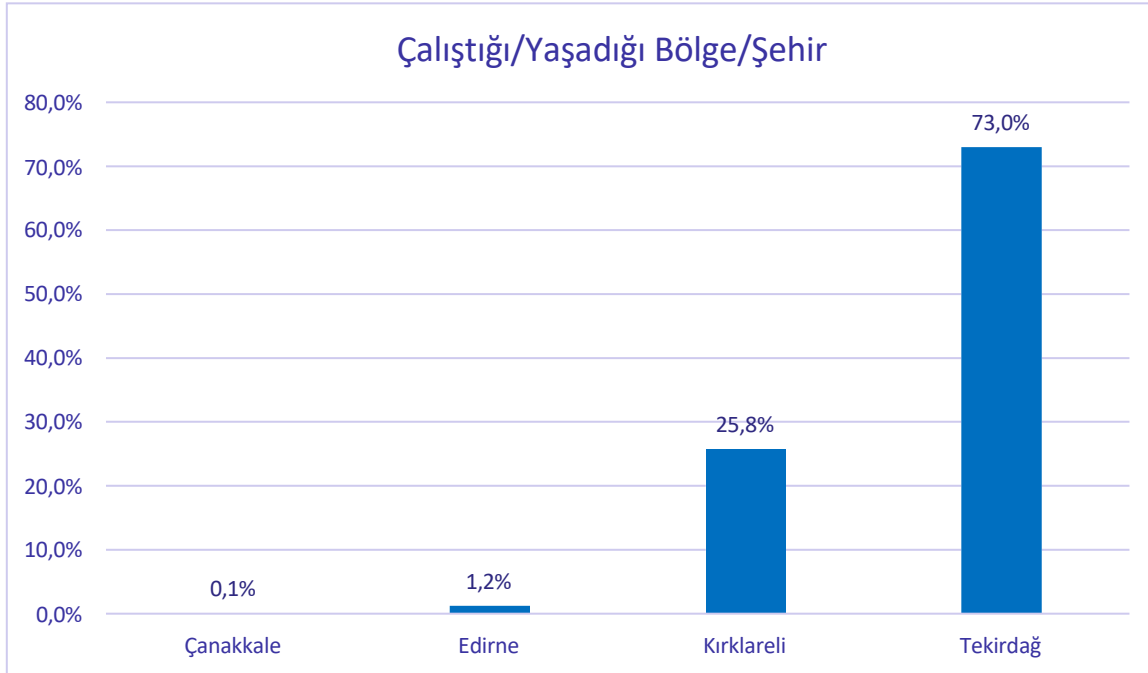
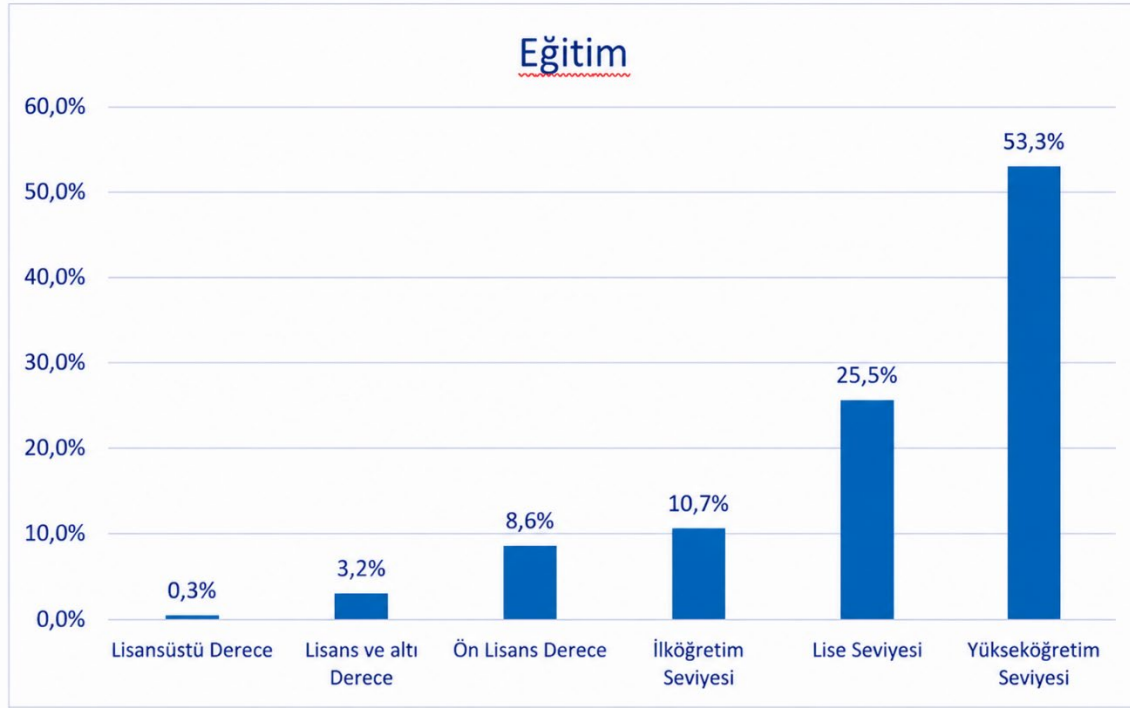
n =1572

n=1572

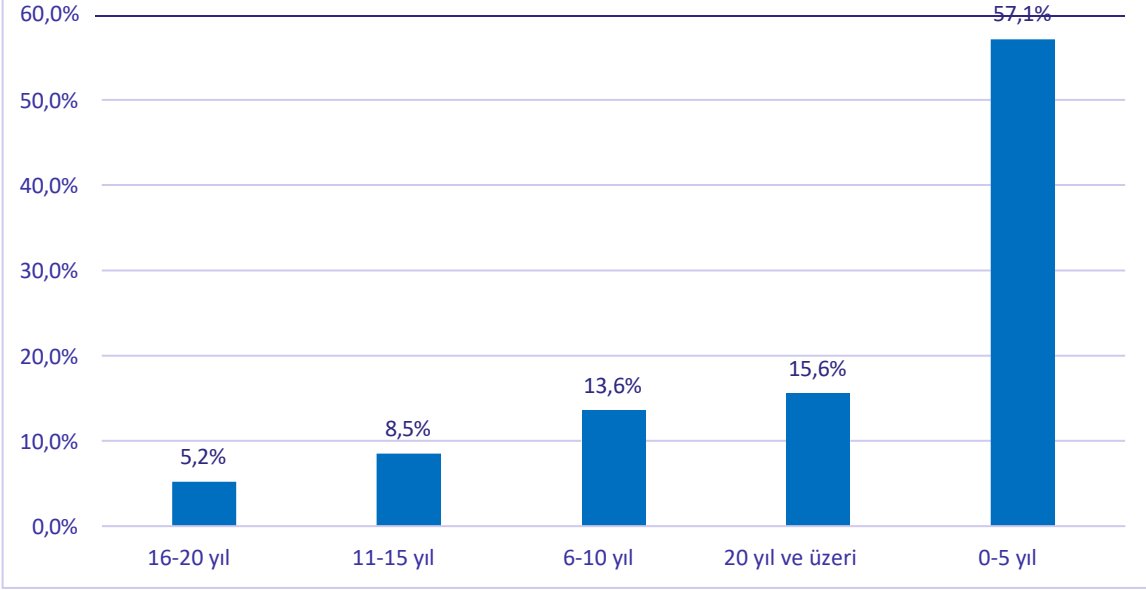
Meslek

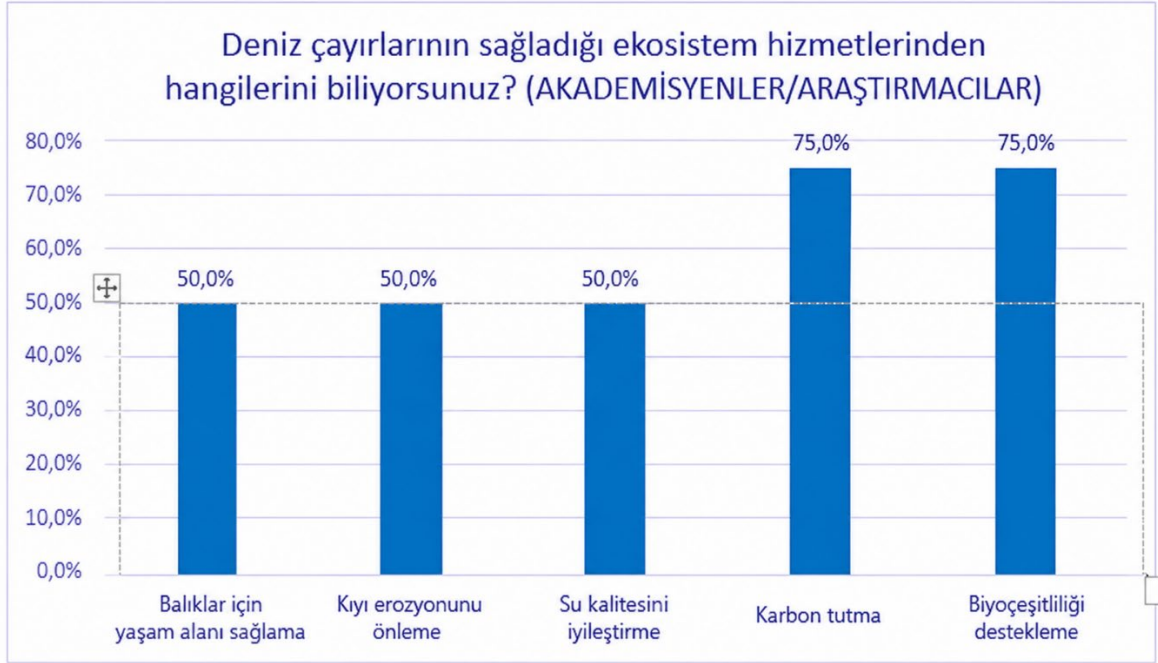

n=1572 (%73) ile Tekirdağ'dan katılımcılar en fazla sayıda ankete dahil edilmiştir.

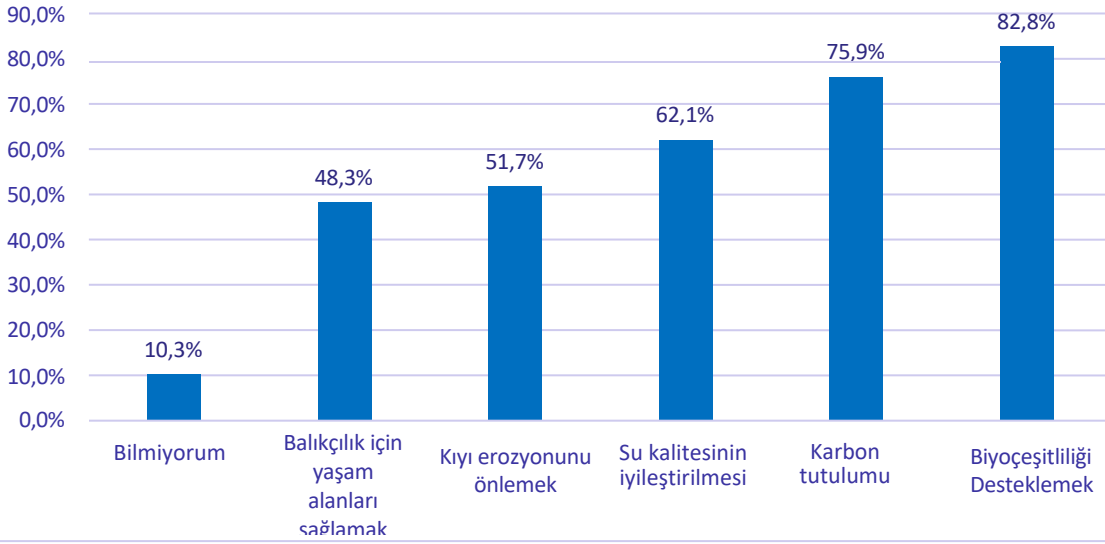
Çalışma Deneyimi

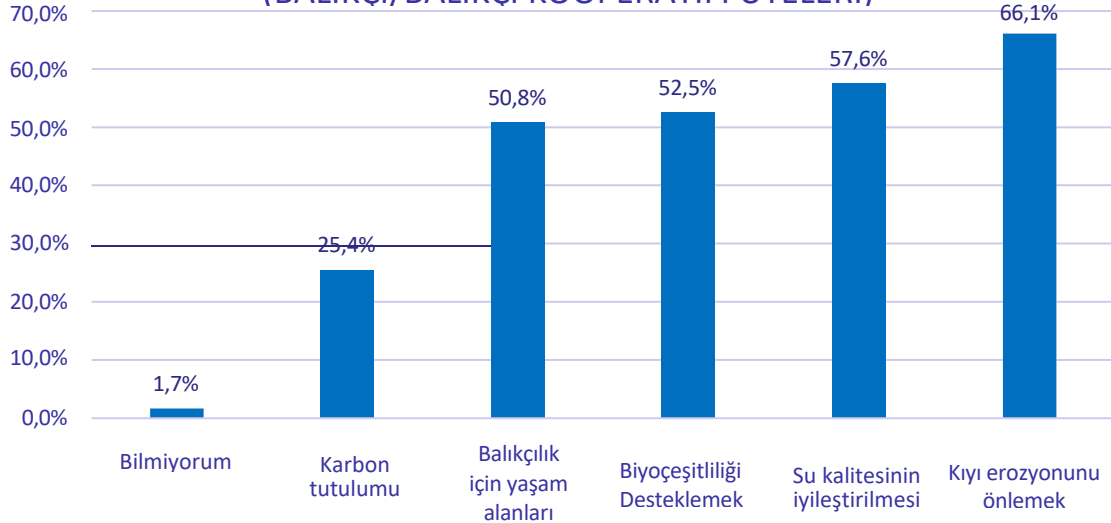
DENİZ ÇAYIRLARI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ

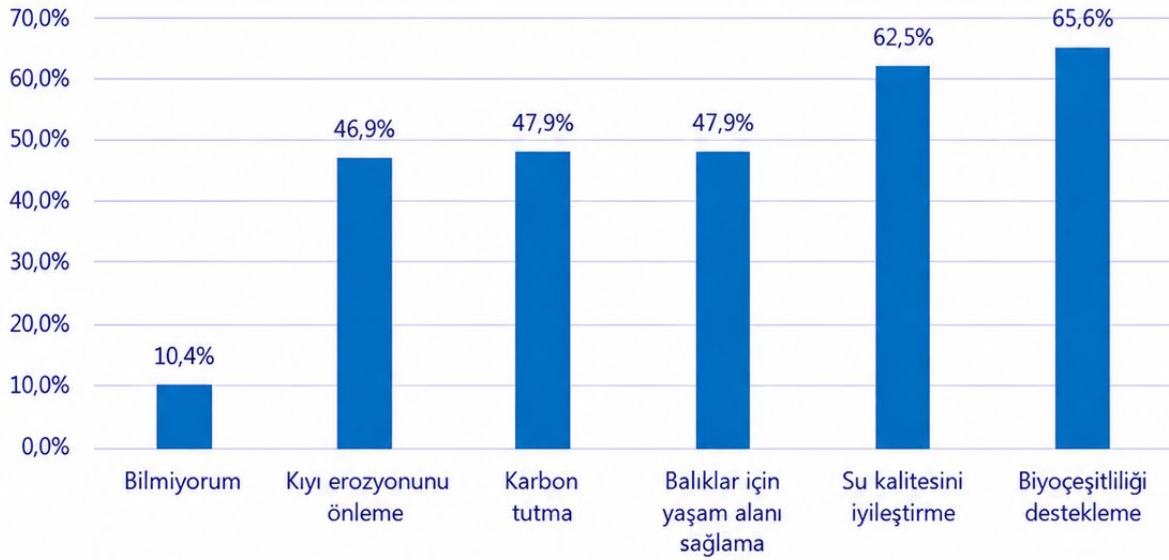
Deniz çayırlarının hangi ekosistem hizmetlerini sağladığını biliyor musunuz? (ÇEVRE MÜHENDİSLERİ)

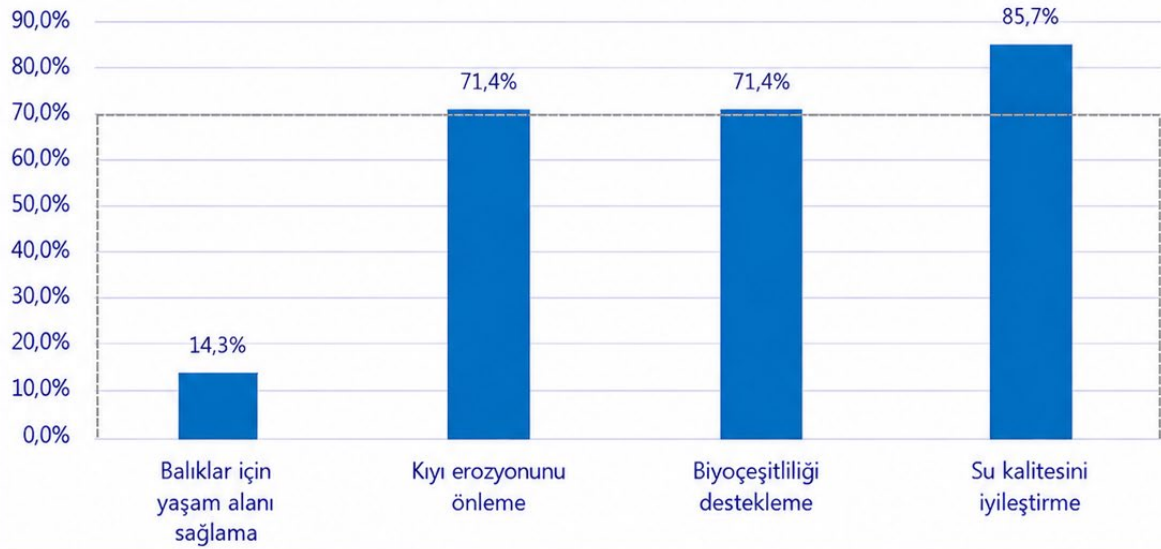
Deniz çayırlarının hangi ekosistem hizmetlerini
sağladığını biliyor musunuz?
(BALIKÇI/BALIKÇI KOOPERATİFİ ÜYELERİ)

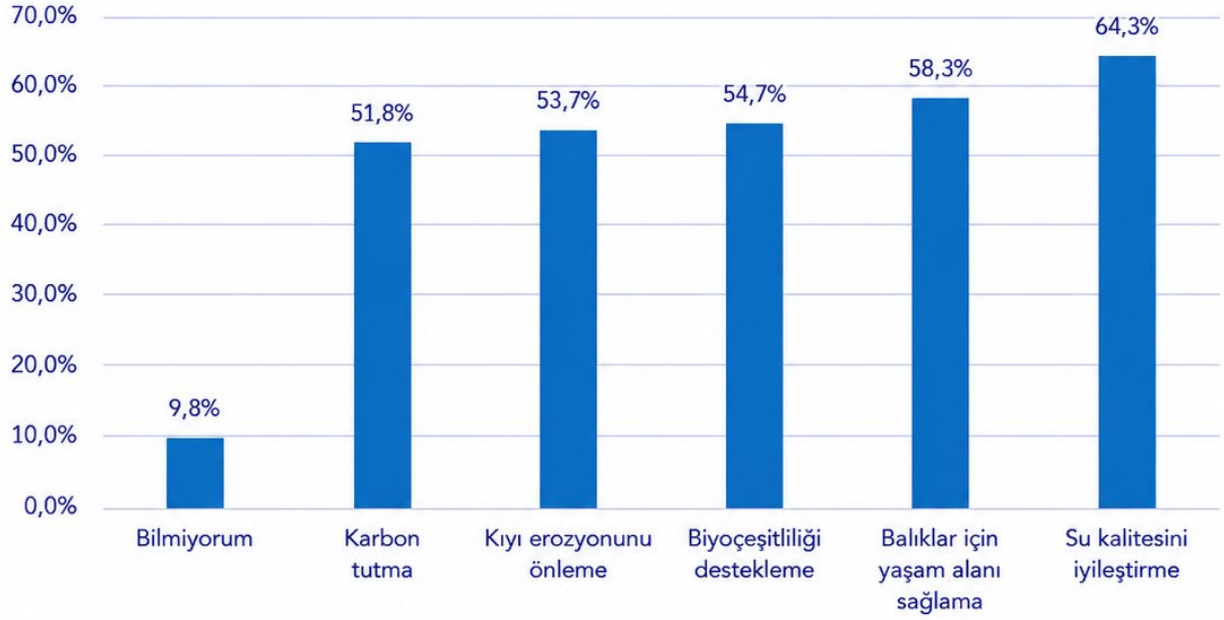
Devlet kurumu çalışanları hangi ekosistem hizmetlerini bildiğinizi? (DEVLET KURUMU ÇALIŞANLARI)

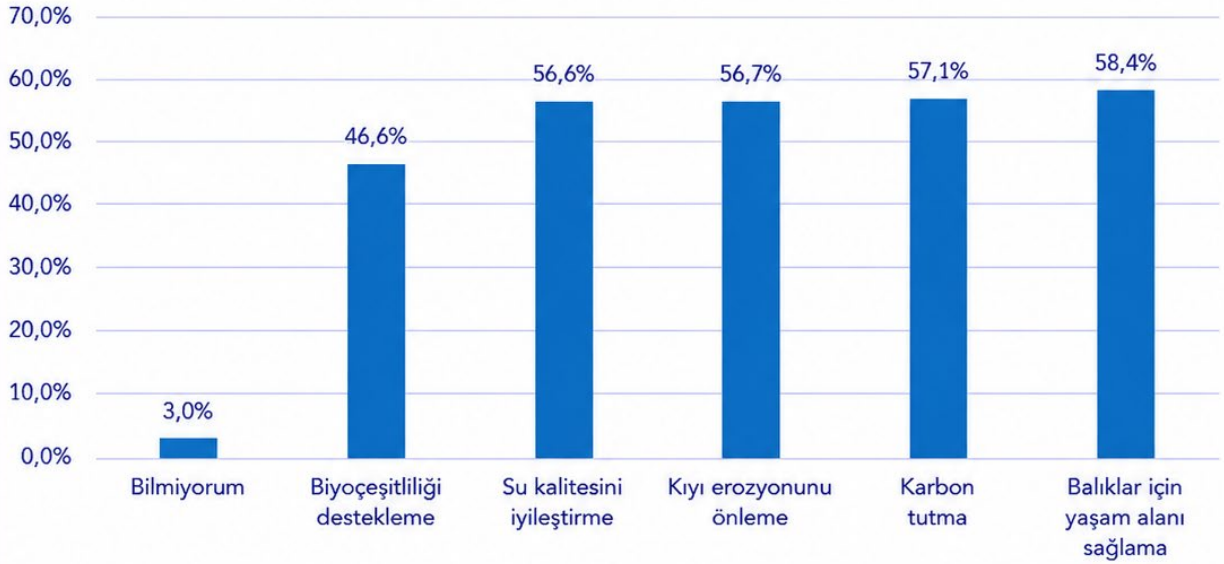
Özel sektör (ÇED uzmanı) hangi ekosistem hizmetlerini biliyorsunuz? (ÖZEL SEKTÖR/ÇED UZMANI)

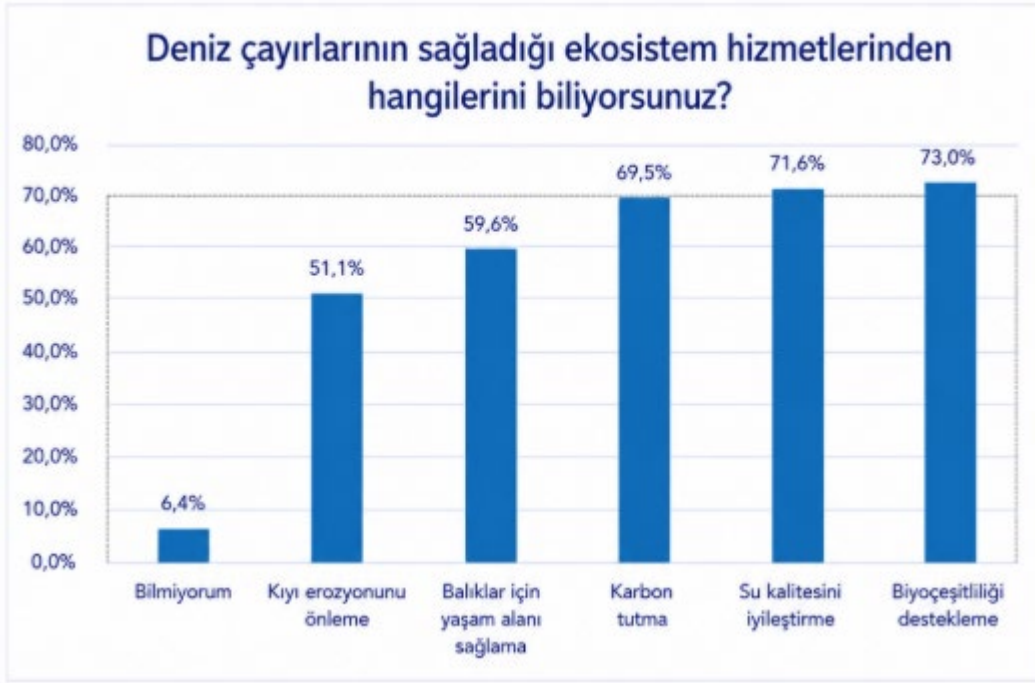

Deniz çayırlarının sağladığı ekosistem hizmetlerinden hangilerini biliyorsunuz? (ÖĞRENCİLER)

Deniz çayırlarının sağladığı ekosistem hizmetlerinden hangilerini biliyorsunuz? (KAMU)

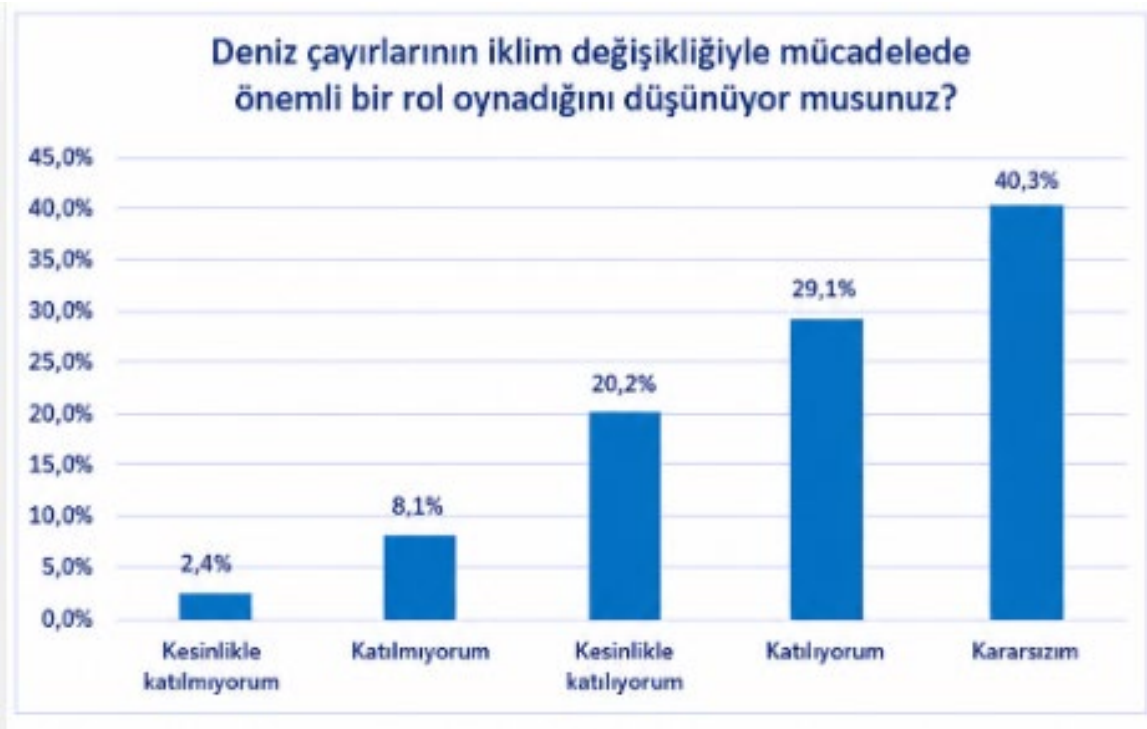

Deniz çayırlarının en çok sağladığı ekosistem hizmeti, "biyoçeşitliliği" desteklemektir (% 73).

Deniz çayırlarının en çok sağladığı ekosistem hizmeti, 'biyoçeşitliliği' desteklemektir (%73).

Deniz çayırlarının iklim değişikliğinde önemli bir rol oynadığına "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" diyenlerin yüzdesi %50,1'dir. "Kararsızım" diyenlerin yüzdesi ise %40,3'tür.

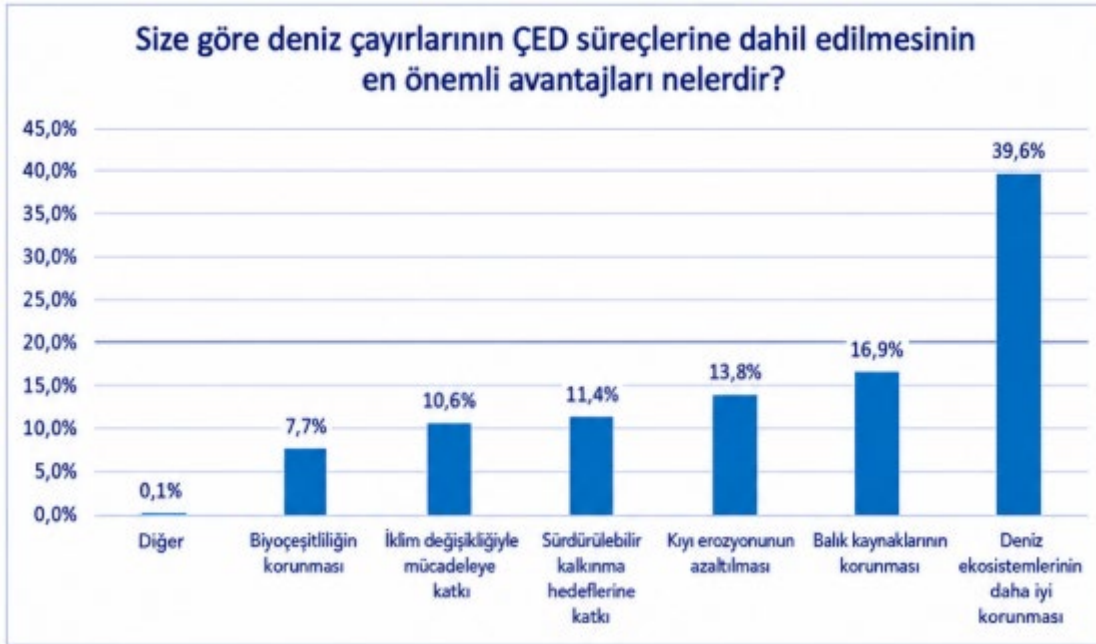
T2B=%49,2 B2B=%10,5 Ortalama=2,10

DENİZ ÇAYIRLARINA İLİŞKİN İLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYLERİ

Deniz çayırlarının "tüm kıyı ve deniz projeleri" için ÇED süreçlerine dahil edilmesi gerektiği belirtildi (%73,8).

“Deniz ekosistemlerinin daha iyi korunması”, deniz çayırlarının ÇED sürecine dahil edilmesinin en önemli avantajıdır.

Deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesinin maliyet ve süre üzerindeki etkisi "Maliyet ve süre artışının sınırlı olmasına neden olur" (%27).

Katılımcıların %50,6'sı deniz çayırları hakkındaki kamuoyu farkındalığının "düşük" olduğuna inanıyor. T2B=%8,5 B2B=%78,1 Ortalama=2,02

Deniz çayırlarının korunmasına ilişkin mevcut yasal düzenlemeleri yeterli bulanlar da var. 'Evet' (%36,3).

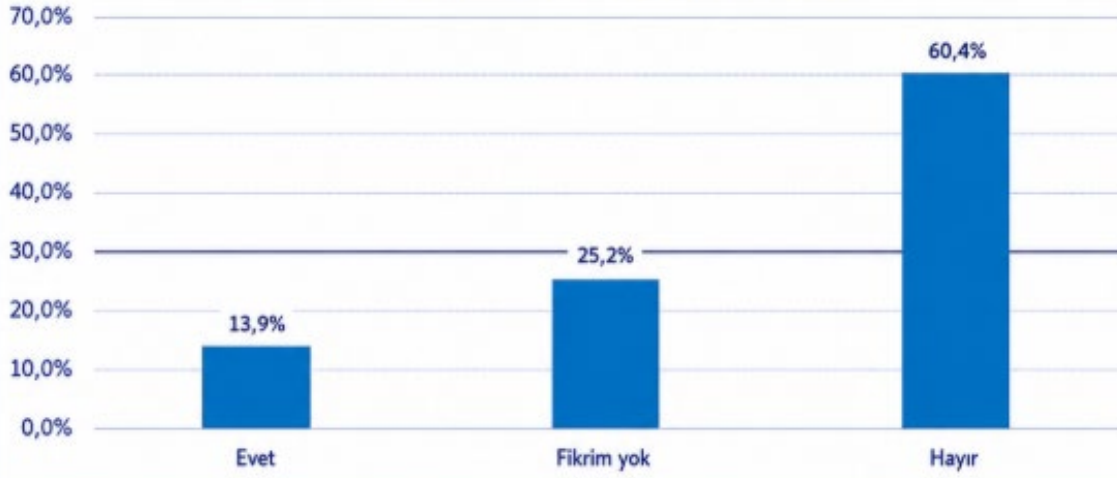
Deniz çayırılarının korunmasına ilişkin 'Eğitim programları' (%56,7) aracılığıyla kamuoyunun bilinçlendirilmesi vurgulanmıştır.

DENİZ ÇAYIRLARI ÇED VE MEVZUAT BİLGİ SEVİYESİ

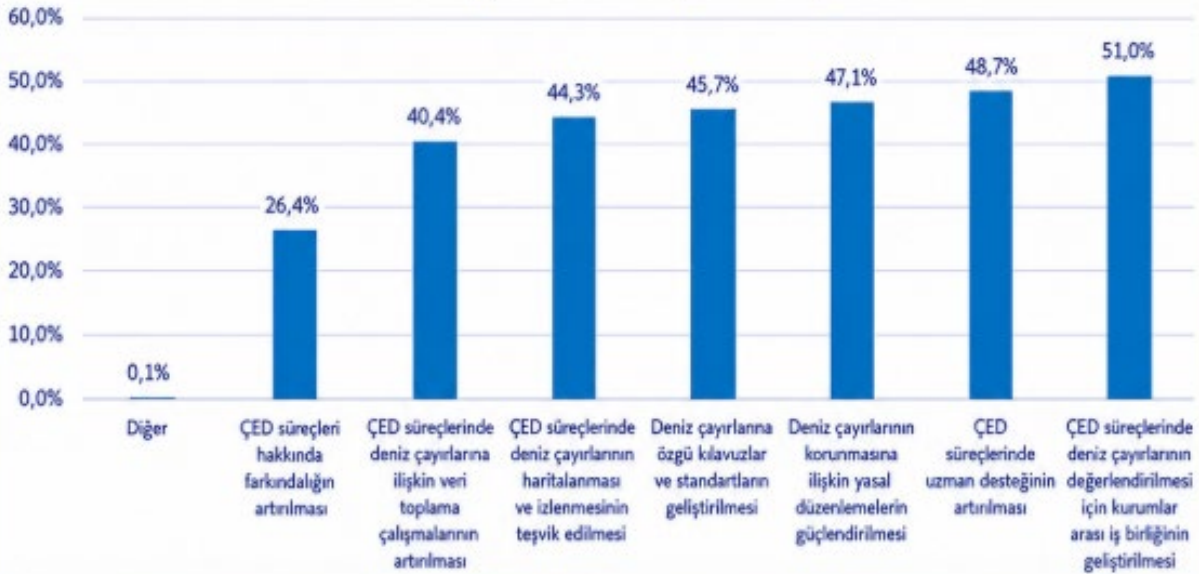

Ankete katılanların %84,5'i ÇED süreçleri hakkında farklı düzeylerde bilgiye sahipken, %15,5'i "hiçbir bilgisi olmadığını" belirtti. Ankete katılanların %60,4'ü deniz çayırılarının çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) süreçlerine dahil edilmediğine inanıyor.

Deniz çayırlarının ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) süreçlerinde dikkate alındığını düşünüyor musunuz?

Aşağıdaki önerilerden hangilerini, ÇED süreçlerinde deniz çayırlarının daha etkili değerlendirilmesi için destekliyorsunuz?

"Deniz çayırları için ek özel hükümler" (%51), deniz çayırlarının ÇED süreçlerinde daha etkili bir şekilde değerlendirilmesi konusunda vurgulanmıştır.

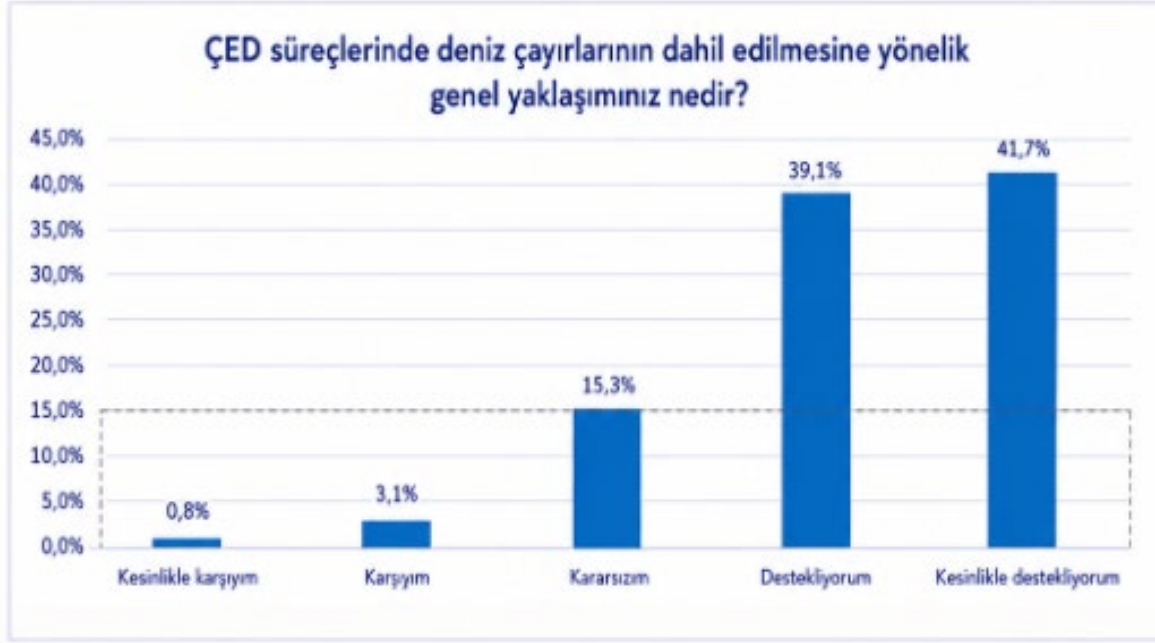
Deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesi, kıyı ve deniz ekosistemlerinin korunmasına "önemli düzeyde katkı" sağlamaktadır (%41,2).

T2B=%60 B2B=%10,5 Ortalama=3,66

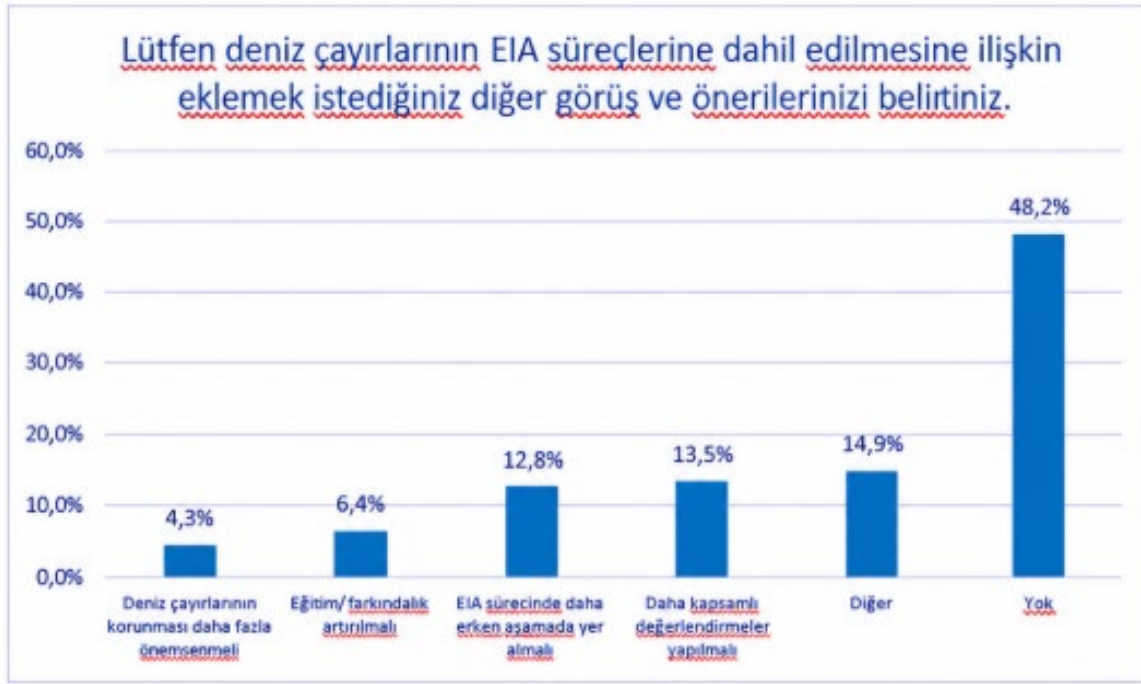
Deniz çayırlarının çevresel etki değerlendirme süreçlerine dahil edilmesinde, "kamu kurumlarının" payının %50,8 olması gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, diğer paydaşların etkisinin de önemli olduğu belirtilmiştir.

Deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesi, çevre koruma politikalarına "Son derece önemli miktarda" (%41,2) katkı sağlayacaktır.

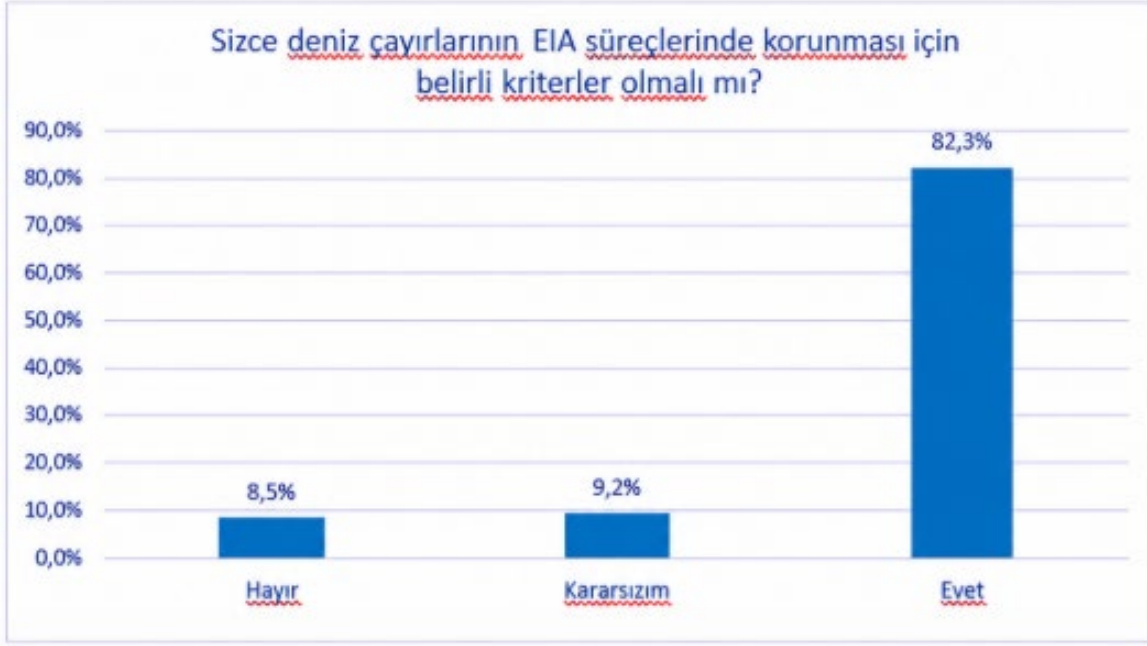

"Kesinlikle destekliyorum" (%41,7) ve "Bunu destekliyorum" (%39,1) deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesini destekliyor.

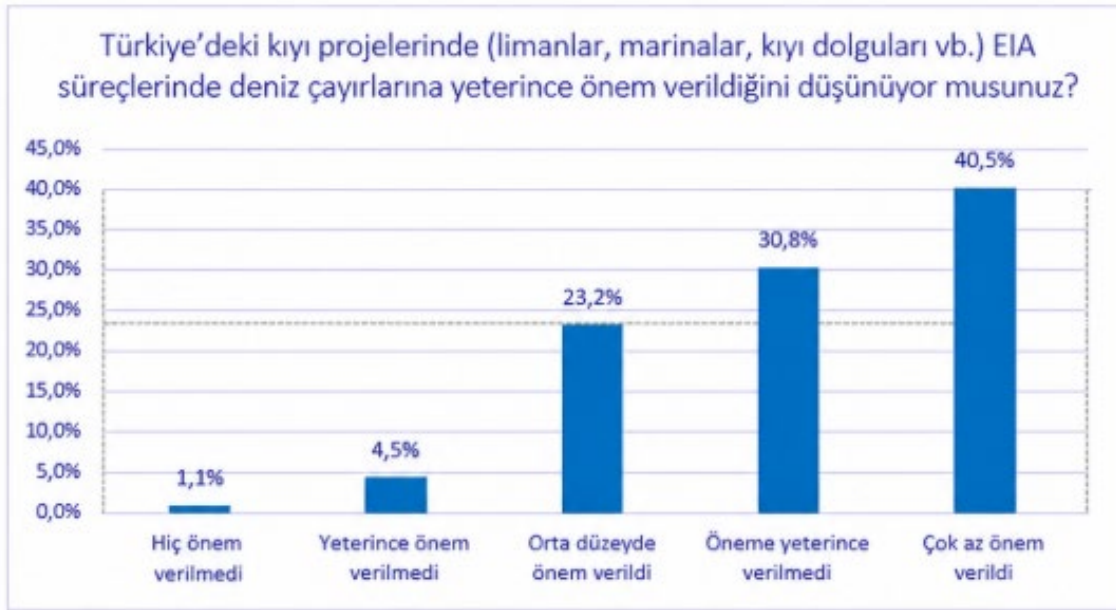
T2B=%80,8 B2B=%3,9 Ortalama=3,85

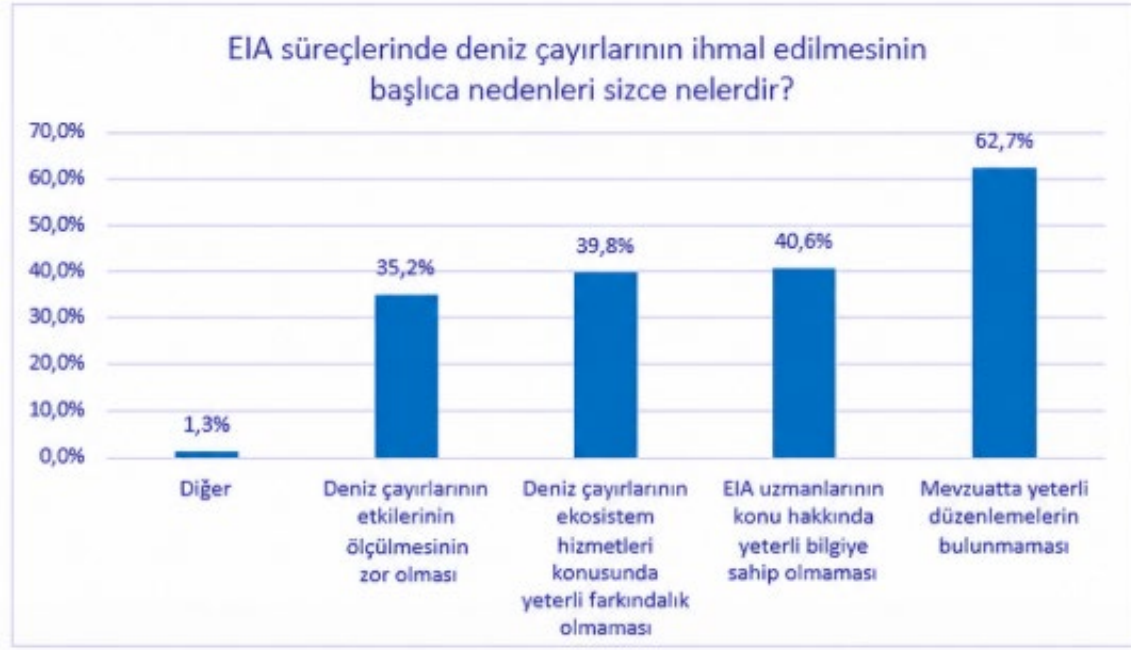
Deniz çayırlarının ÇED sürecine dahil edilmesi, farkındalığı artıracaktır (%13,5).

Çevresel etki değerlendirme süreçlerinde deniz çayırlarının korunmasına yönelik özel kriterlerin bulunmasını isteyenlerin oranı %82,3'tür.

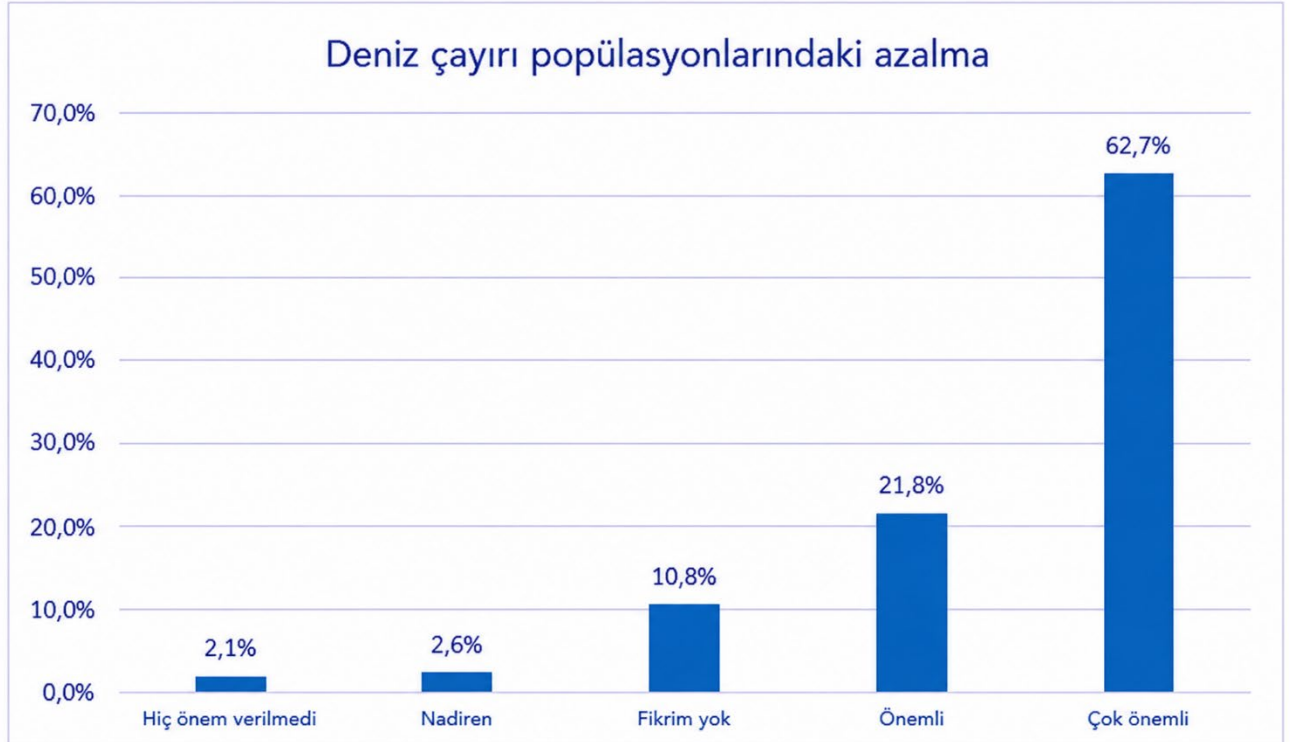
Türkiye'deki kıyı projelerinde, deniz çayırlarının çevresel etki değerlendirme süreçlerinde %40,5 oranında çok az önemsendiği gözlemlenmiştir.

Çevresel etki değerlendirme süreçlerinde deniz çayırlarının dikkate alınmamasının başlıca nedeni, bunların "mevzuatta yeterince yer almamasıdır" (%62,7).

DENİZ ÇAYIRLARININ KORUNMASINA İLİŞKİN ÖNCELİK SEVİYESİ

Deniz çayırlarının ortadan kaybolmasının aşağıdaki sonuçlarını ne kadar önemli buluyorsunuz?

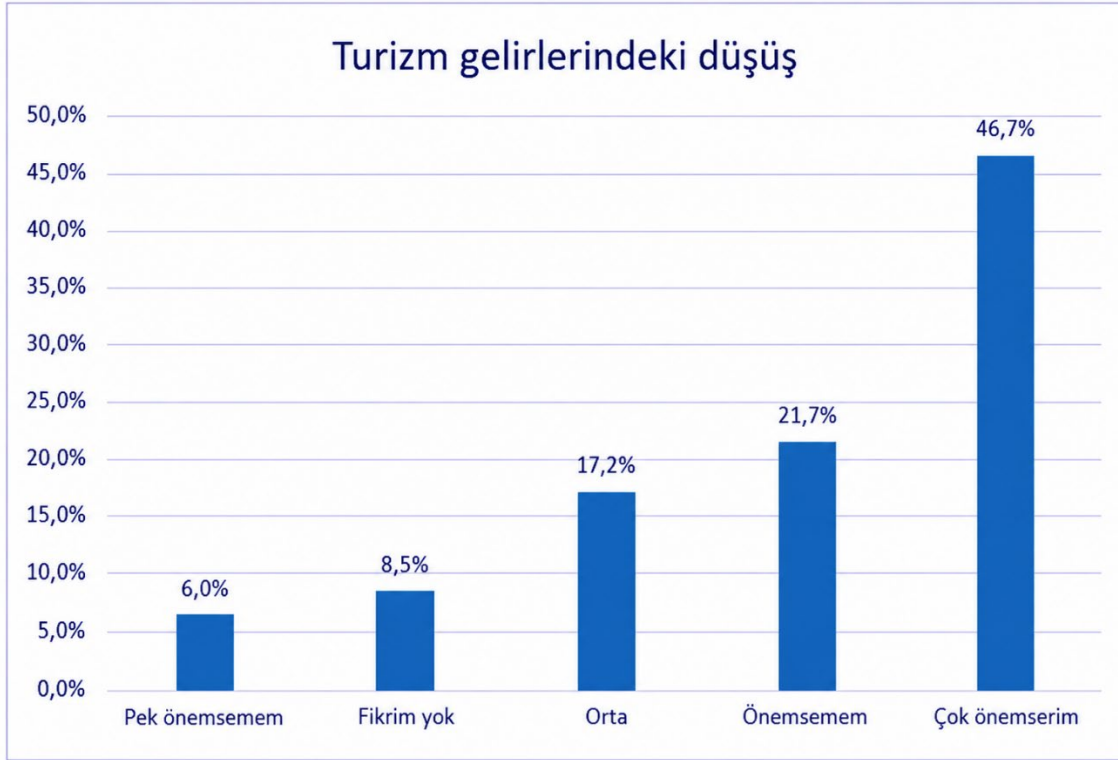

Deniz çayırlarının ortadan kaybolması, 'Balık popülasyonlarındaki azalma' açısından 'Çok önemli'dir (%62,7).

Deniz çayırılarının yok olması, 'Karbon emisyonlarındaki artış' açısından 'Çok önemli' (%49,7).
T2B=%83,2 B2B=%5 Ortalama=4,26

Deniz çayırılarının ortadan kaybolması, kıyı erozyonunun hızlanmasında "çok önemli"dir (%55,9).
T2B=%81,5 B2B=%5 Ortalama=4,31

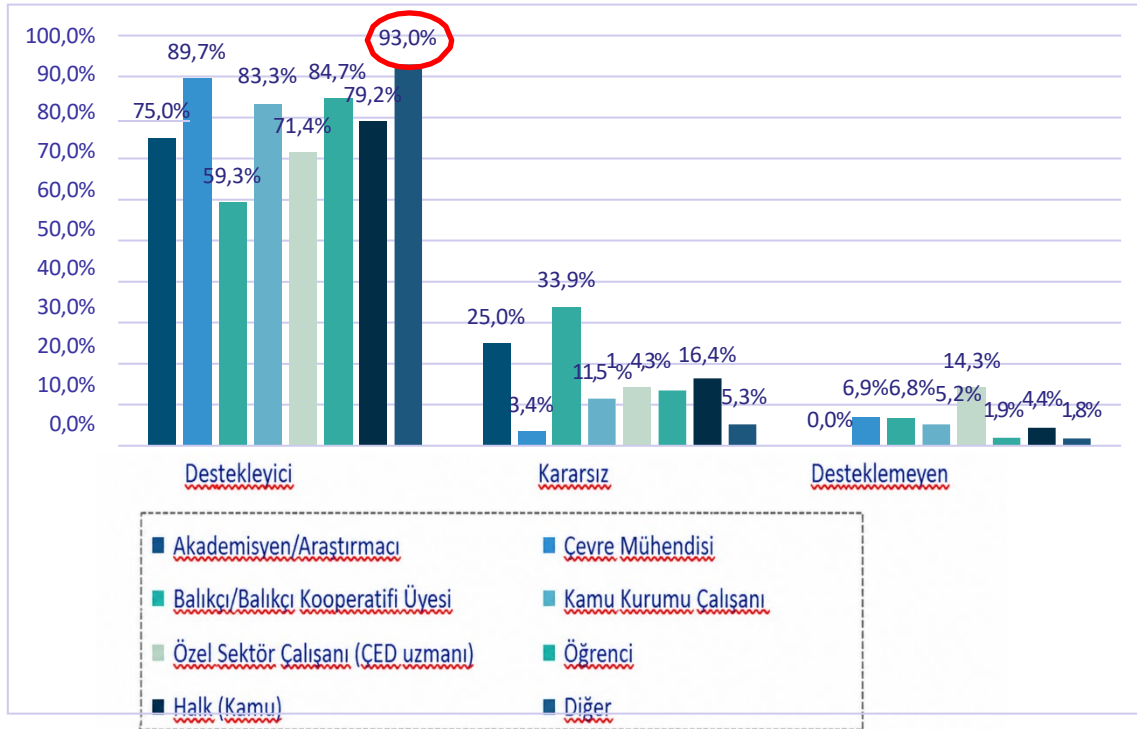

Turizm gelirlerindeki azalma, deniz çayırlarının yok olmasında "çok önemli" (%46,7) bir faktördür.

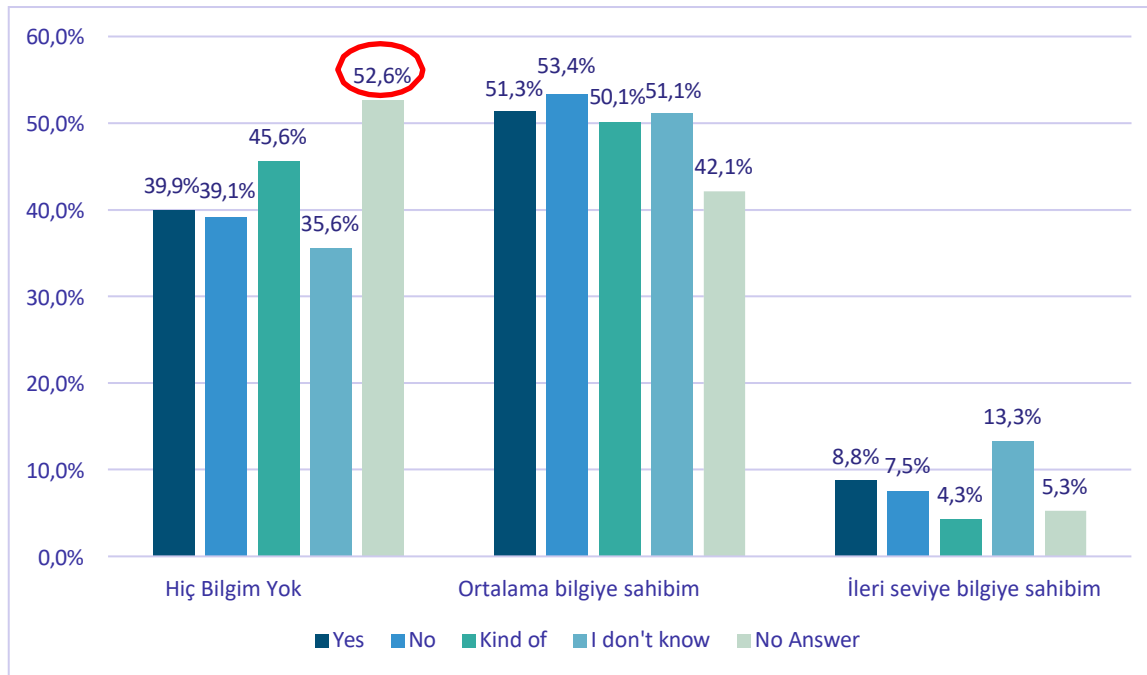
T2B=%68,4 B2B=%14,4 Ortalama=3,95

4. Ayrıntılı Analiz:

İşgal ile deniz çayırılarının ÇED süreçlerine dahil edilmesi arasındaki ilişki

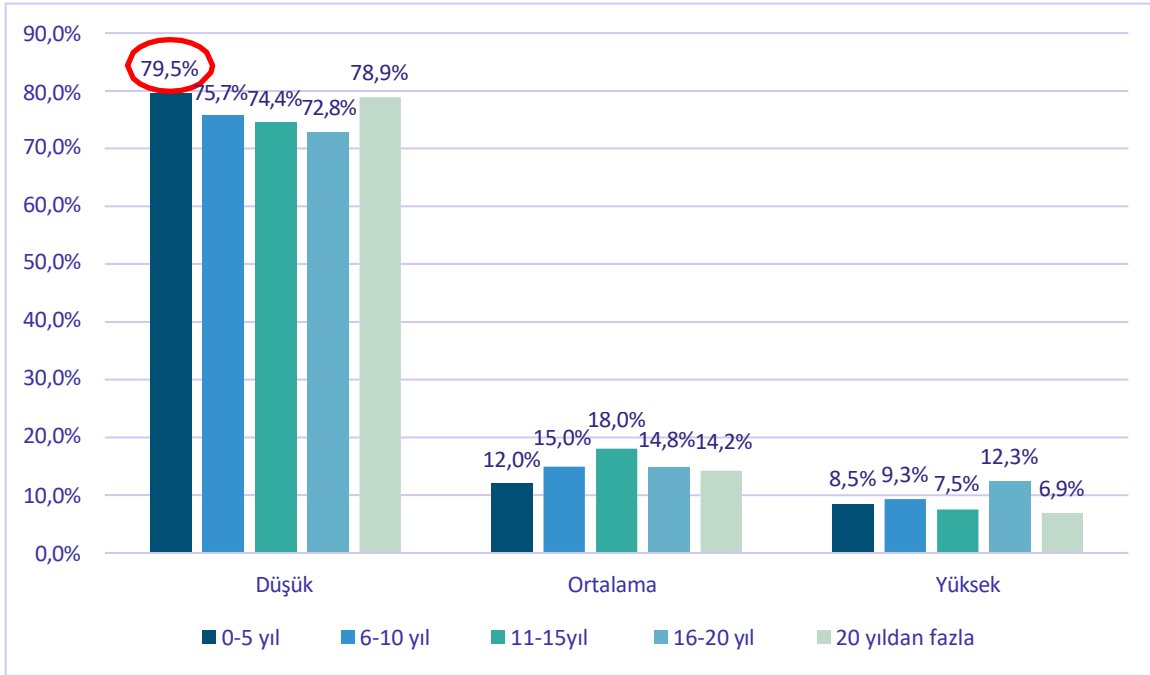
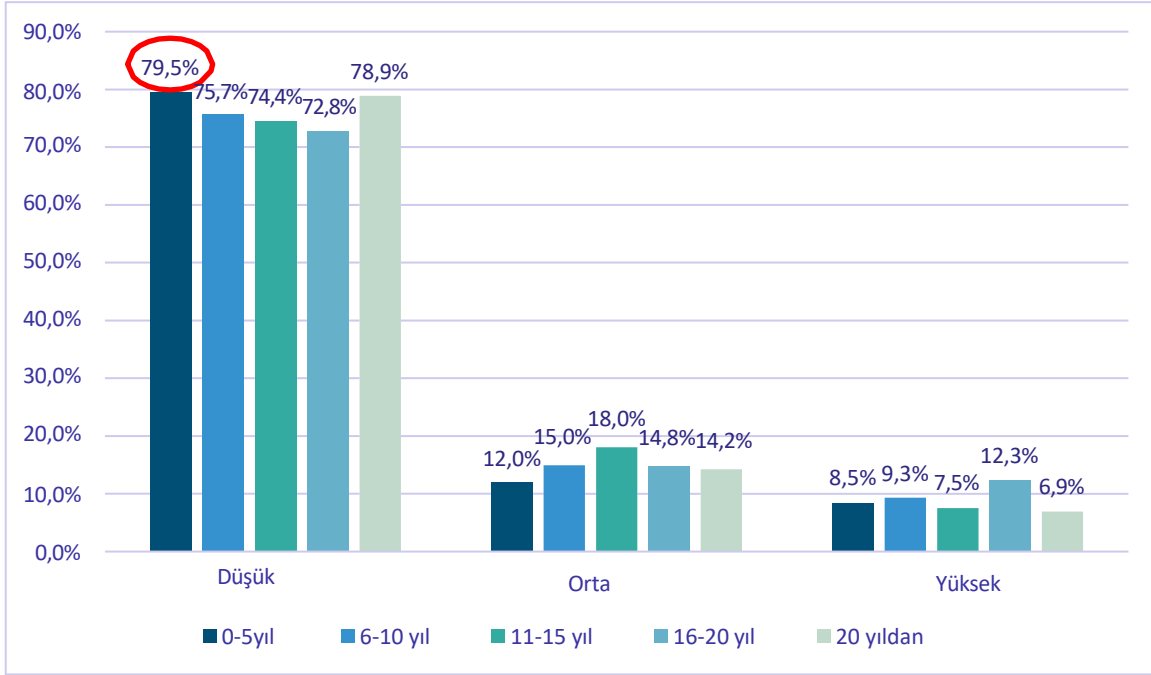

Deniz çayırılarının ÇED süreçlerine dahil edilmesini en çok destekleyen grup 'Çevre Mühendisleri'dir (%93).

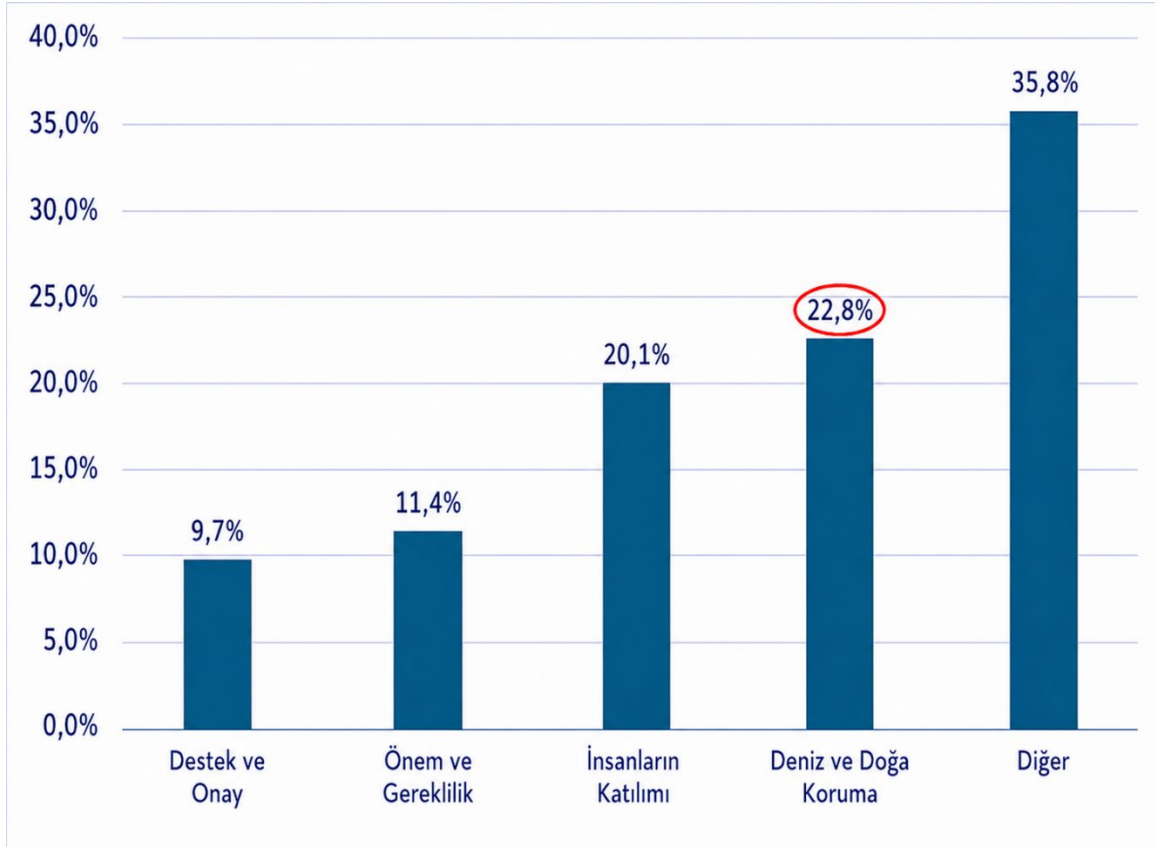
ÇED süreçleri hakkında "Bilgi yok" diyenlerin %52,6'sı, deniz çayırılıyla ilgili yasal düzenlemelerin yeterli olduğunu belirterek "Evet" yanıtını verdi.

Katılımcıların deniz çayırıkları hakkındaki kamuoyu farkındalık düzeyi hakkındaki görüşleri ile iş deneyimleri arasındaki ilişki.

0-5 yıl deneyime sahip olanların %79,5'i ve daha uzun deneyime sahip olanların da yaklaşık aynı yüzdesi, halkın deniz çayırıkları konusunda düşük düzeyde farkındalığa sahip olduğunu belirtti.

Deniz çayırlarının korunmasını destekleyen yanıtların yüzdesel dağılımı

Deniz ve doğanın korunması için deniz çayırlarının korunmasını destekleyenlerin oranı %22,8'dir. Deniz çayırlarının korunmasına yönelik faaliyetlere halkın katılımının gerekliliği de benzer bir katılım oranıyla ifade edilmiştir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Ulusal mevzuat kapsamında Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) prosedürlerine deniz çayırlarının dahil edilmesine ilişkin görüşleri değerlendirmek ve konu hakkında kamuoyunu bilinçlendirmek amacıyla yapılan bu ankete, uzman kamu görevlileri, öğrenciler, çevre konularında aktif özel sektör temsilcileri ve yerel topluluk grupları katılmıştır.

Ankete katılan "öğrenciler", bölgedeki üniversitelerde çevre mühendisliği, denizcilik çalışmaları ve balıkçılık alanlarında öğrenim gören öğrenciler arasından seçilmiştir. "Halk" katılımcıları ise bölge sakinleri arasından seçilmiştir. Bu grup balıkçı veya balıkçılık kooperatiflerinin üyesi olmamakla birlikte, bazıları balıkçı ailelerinin üyeleri ve bu bölgelerde yaşamaktadırlar. Doğrudan ve dolaylı olarak kıyı ve kıyıya yakın yerleşim yerlerinde yaşamaktalar. Anket katılımcılarının büyük çoğunluğun, deniz çayırlarının çeşitli ekosistemlere, özellikle biyoçeşitliliğe, ancak aynı zamanda karbon azaltımına, su kalitesinin iyileştirilmesine, balık yaşam alanlarının iyileştirilmesine ve kıyı erozyonunun azaltılmasına olumlu katkıları konusunda bilgi ve görüş sahibi oldukları anket sonuçlarıyla da ortaya konulmuştur.

5.1. Katılımcıların deniz çayırları ve ÇED süreçleri hakkındaki bilgi ve farkındalık düzeylerine ilişkin bulgular.

- Katılımcıların deniz çayırlarının hangi ekosistemlere hizmet ettiği konusundaki bilgi düzeyi oldukça yeterlidir. Katılımcıların büyük çoğunluğu deniz çayırlarının şu özelliklere sahip türler olduğunun farkındadır:

- Biyoçeşitliliği destekler,
- Karbon emisyonlarını azaltır,
- Su kalitesini iyileştirir,
- Kıyı erozyonunu önler,
- Deniz ekosistemlerinde balık yaşam alanlarını korur.

Katılımcıların meslek dağılımına bakıldığında, deniz çayırlarının deniz ekosistemine olumlu katkı sağladığını bilenlerin yüzdesi aşağıda verilmiştir:

- Akademisyenlerin/araştırmacıların %100'ü
- Çevre mühendislerinin %89,7'si
- Balıkçıların/balıkçılık kooperatifi üyelerinin %98,3'ü
- Kamu kurumu çalışanlarının %89,6'sı
- Özel sektör çalışanlarının %85,7'si
- Öğrencilerin %90,2'si
- Halkın %97'si

- Ankete katılanların büyük çoğunluğu (kamu çalışanları, öğrenciler, halk üyeleri, balıkçılar/balıkçılık

kooperatifi üyeleri vb.), deniz çayırlarının çeşitli ekosistemlere, özellikle biyoçeşitliliğe, ancak aynı zamanda karbon azaltımına, su kalitesinin iyileştirilmesine, balık yaşam alanlarının geliştirilmesine ve kıyı erozyonunun azaltılmasına olumlu katkı sağladığını belirtmiştir.

- Katılımcıların büyük çoğunluğu (%93,4), deniz çayırlarının deniz ekosistemlerini koruma, kıyı erozyonunu azaltma ve karbon emisyonlarını düşürme potansiyelleri nedeniyle ekonomik değere sahip olduğunu belirtti. Ayrıca, katılımcıların büyük çoğunluğu, deniz çayırlarının ortadan kalkmasının şunlara yol açabileceğini ifade etti:
 - Balık popülasyonlarında önemli bir azalma,
 - Karbon emisyonlarında artış,
 - Kıyı erozyonunun hızlanması,
 - Turizm gelirlerinde azalma.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu (%84,5) ÇED süreçleri hakkında orta (%51,6), sınırlı (%25,4), ileri (%62,3) ve uzman (%1,2) düzeyde bilgiye sahip olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların yalnızca %15,5'i ÇED süreçleri hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığını ifade etmiştir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu (%91,5) deniz çayırları konusunda kamuoyunun farkındalığının yeterli düzeyde olmadığını belirtti. Deniz çayırları hakkındaki kamuoyu farkındalığı düzeyleri aşağıda verilmiştir:
 - Katılımcıların %27,5'i farkındalığın "çok düşük" olduğunu,
 - %50,6'sı farkındalığın "düşük" olduğunu,
 - %13,4'ü farkındalığın "orta" olduğunu belirtti.

Deniz çayırları konusunda kamuoyunun farkındalığını artırmak için aşağıdaki stratejilerin etkili olduğu tespit edilmiştir:

- Eğitim programları (%56,7),
 - Yasal yükümlülükler (%51,5),
 - Medya kampanyaları (%49,7),
 - Balıkçılar ve denizcilik sektörü için teşvikler (%46,4),
 - Yerel katılımın sağlanması (%32,3).
- Katılımcıların büyük çoğunluğu (%98,5), kıyı ıslahı, marina ve liman projeleri, atık su deşarj projeleri ve deniz tabanı tarama projeleri de dahil olmak üzere tüm deniz ve kıyı projeleri için ÇED süreçlerine deniz çayırlarının dahil edilmesinin zorunlu olması gerektiğini belirtmiştir.
 - Katılımcıların %89,5'i deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesinin deniz çayırlarının korunmalarına katkıda bulunacağını belirtmiştir. Katılımcıların %41,2'si bu katkının "önemli", %29,5'i "orta düzeyde" ve %18,8'i "çok önemli" olacağını ifade etmiştir.

- Deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesinin "çevre koruma politikalarına" da katkıda bulunacağı görüşü ortaya çıkmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%97,6), bu katkının aşağıda gösterildiği gibi farklı seviyelerde olacağını belirtmiştir:
 - Katılımcıların %8,1'i "küçük" bir katkı,
 - Katılımcıların %29,5'i "orta" bir katkı,
 - Katılımcıların %41,2'si "orta" bir katkı olduğunu belirtmiştir.
- Katılımcıların %94,4'üne göre, Türkiye'deki limanlar, marinalar ve kıyı ıslahı gibi projelerin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinde deniz çayırlarının önemi yeterince dikkate alınmamaktadır. ÇED süreçlerinde deniz çayırlarının ihmal edilmesinin en önemli nedenleri şunlardır:
 - Yetersiz yasal düzenlemeler (%62,7),
 - ÇED uzmanlarının yetersiz bilgi düzeyi (%62,7),
 - Deniz çayırlarının ekosisteme katkısına ilişkin yetersiz farkındalık (%62,7),
 - Deniz çayırlarının etkilerinin ölçülmesindeki zorluklar.
- Deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesinin proje maliyetlerine ve tamamlanma sürelerine etkisi ile ilgili olarak aşağıdaki görüşler ortaya çıkmıştır:
 - Sınırlı maliyetler ve uzatılmış proje süreleri (%27),
 - Uzun vadede maliyetlerin azalması (%22,6),
 - Önemli ölçüde artan proje maliyetleri ve süreleri (%16,3),
 - Proje maliyetleri ve süreleri üzerinde nötr etki (%22,6).
- Ancak tüm bunlara rağmen, deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesinin şunlara yol açacağı belirtilmiştir:
 - Deniz ekosistemlerinin daha iyi korunması (%39,6),
 - Balık kaynaklarının korunması (%19,6),
 - Kıyı erozyonunun azaltılması (%13,8),
 - Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı (%11,4),
 - İklim değişikliğiyle mücadelede katkı (%10,6),
 - Biyoçeşitliliğin korunması (%7,7).

5.2. Katılımcıların deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesine ilişkin görüşlerine dair bulgular.

- Katılımcıların yalnızca %36,6'sı mevcut yasaların deniz çayırlarının korunması için yeterli olduğuna inanmaktadır. Bununla birlikte, katılımcıların çoğunluğu (%98,5) deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesi gerektiğini; deniz, kıyı ıslahı, marina ve liman, tarama ve atık su projeleri için hazırlanan ÇED raporlarına dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir.
- Anket sonuçları, "deniz çayırları için özel hükümler eklenmesinin", Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinde deniz çayırlarının daha etkili bir şekilde değerlendirilmesi için önemli bir öneri olduğunu göstermektedir.
- Deniz çayırlarının Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) prosedürlerine dahil edilmesi sürecinde, aşağıdakilerin birlikte katkıda bulunması gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır:
 - Kamu kurumları,
 - Balıkçılık sektörü,
 - Akademi ve araştırmacılar,
 - Sivil toplum kuruluşları,
 - Yerel yöneticiler,
 - Özel sektör,
 - Yerel halk ve
 - Uluslararası kuruluşlar.
- Bu kurumlar arasında kamu kurumları, akademi ve araştırmacılar ile balıkçılık sektörünün daha fazla katkıda bulunması beklenmektedir. Katılımcılar, bu paydaşların katkılarını farklı derecelerde desteklemiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

- **Deniz çayırları konusunda kamuoyu farkındalığı:** Katılımcıların büyük çoğunluğu (%91,5) deniz çayırları konusunda kamuoyu farkındalığının yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir. Deniz çayırları konusunda kamuoyu farkındalığını artırmak için aşağıdaki stratejilerin etkili olacağı önerilmektedir:
 - Eğitim programları,
 - Yasal yükümlülükler,
 - Medya kampanyaları,
 - Balıkçılar ve denizcilik sektörü için teşvikler,
 - Yerel halkın katılımını sağlamaya yönelik stratejiler.
- **Mevzuat Açıklığı:** Deniz çayırları, ÇED Yönetmeliğinde açıkça tanımlanmalı ve somut değerlendirme kriterleri belirlenmelidir. Yapılan anket, deniz çayırlarının ÇED süreçlerine dahil edilmesinin, kıyı ıslahı, marina ve liman projeleri, atık su deşarj projeleri ve deniz tabanı tarama projeleri de dahil olmak üzere tüm deniz ve kıyı projeleri için zorunlu olması gerektiğini ortaya koymuştur. ÇED mevzuatında yapılacak herhangi bir değişikliğin, tüm bu projelerin ÇED süreçlerine dahil edilmesini içermesi önerilmektedir.
- **Etkili Stratejiler:** Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinde deniz çayırlarının daha etkili bir şekilde değerlendirilmesinde aşağıdaki stratejilerin daha etkili olacağı önerilmektedir:
 - ÇED Yönetmeliğine deniz çayırları için özel hükümler eklenmesi
 - ÇED uzmanlarına deniz tabanları konusunda eğitim verilmesi
 - Deniz tabanlarının yasal koruma statüsünün güçlendirilmesi
 - Deniz tabanı alanlarında proje yürütülmesine kısıtlamalar getirilmesi
 - Deniz tabanı alanlarının haritalandırılması ve ulusal bir veri tabanının oluşturulması
 - Deniz tabanlarının ekonomik değerinin hesaplanması ve çevresel etki değerlendirme süreçlerine dahil edilmesi
 - ÇED süreçlerinde kamuoyunun ve paydaşların daha etkili katılımının sağlanması
 - Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecindeki biyolojik izleme kriterlerinin, deniz çayırlarını açıkça içerecek şekilde revize edilmesi.

Ankete ait fotoğraflar

Scan 11 Kas 25
12-34-22.pdf

Scan 11 Kas 25
12-28-50.pdf

Scan 11 Kas 25
12-32-09.pdf

- Program: (Interreg VI-B) NEXT Karadeniz Havzası Programı
- Materyal editörü: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
- Materyal editörünün iletişim bilgileri: lhatecer@nku.edu.tr / +905556422543 / <https://www.nku.edu.tr>
- Yayın tarihi: Temmuz 2025
- Interreg NEXT Karadeniz Havzası Programı, Avrupa Komşuluk ve Uyum politikası çerçevesinde, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF), Komşuluk, Kalkınma ve Uluslararası İşbirliği Aracı (NDICI) ve Katılım Öncesi Aracı (IPA) tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir (bundan sonra Interreg fonları olarak anılacaktır).
- Bu yayın, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriği tamamen Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nin sorumluluğundadır ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

Yasal Uyarı

"Bu yayın, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriği tamamen Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nin sorumluluğundadır ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz."